

Aan Zijne Excellentie de Gouverneur van Aruba,
t.a.v. de Minister van Justitie, Veiligheid en
Integratie
L.G. Smith Blvd. 76
Alhier

MINISTERIE VAN JUSTITIE, VEILIGHEID EN INTEGRATIE	
Ing.:	MAR 10 2021
Verz.:	
Vol. nr.:	BM/US-D/21-0002 17

Uw brief: 7 januari 2021
Uw kenmerk: LV-21/0001
Datum: 10 maart 2021
Kenmerk: 03-21

Onderwerp: Voorstel van rijkswet houdende regels voor het financieel toezicht op Aruba (Rijkswet Aruba financieel toezicht)

Naar aanleiding van bijgaand aan de Raad ter advies toegezonden voorstel van rijkswet houdende regels voor het financieel toezicht op Aruba (Rijkswet Aruba financieel toezicht), moge de Raad Uwe Excellentie het volgende berichten.

1. Algemeen

1.1 In de Rijksministerraad van 13 november 2020 stemde de Arubaanse regering met twee voorstellen van Rijkswet in, te weten het onderhavige ontwerp en de Rijkswet Caribisch Orgaan voor Hervorming en Ontwikkeling (COHO). Directe aanleiding voor deze Rijkswetten was de wereldwijde COVID-19 pandemie die op 13 maart 2020 op Aruba zijn intrede deed. Als gevolg van de pandemie viel de belangrijkste - en op dit moment de facto - enige inkomstenbron van Aruba grotendeels weg en ontstond een financiële en economische crisis die Aruba niet zelfstandig het hoofd kon bieden. In april en mei 2020 werd door Nederland met zogenaamde 'zachte' leningen (leningen tegen 0% rente en met een looptijd van 2 jaar zonder aflossingen) tijdelijk uitkomst geboden. Met deze leningen werd voorzien in de liquiditeitsbehoefte van de Arubaanse regering en werd de noodzakelijke financiële steun aan het bedrijfsleven en huishoudens verleend. Aan de verstrekking van verdere liquiditeitssteun werden echter voorwaarden verbonden, gericht op structurele economische, financiële, sociale en institutionele hervormingen met als doel de economie en de samenleving weerbaar en veerkrachtig te maken. Voor verdere financiële ondersteuning diende de Arubaanse regering in te stemmen met de twee voornoemde voorstellen van Rijkswetten.

Zonder steun, waaronder in de vorm van extra liquide middelen, is Aruba niet in staat om te voldoen aan de lopende financiële verplichtingen en additionele financiële verplichtingen als gevolg van de coronacrisis. Nederland verleent reeds steun en is bereid deze steun voor een langere tijd te verlenen. In verband met deze langdurige financiële relatie achten Nederland en Aruba het wenselijk het financieel toezicht voor

Aruba te regelen door middel van een consensusrijkswet.¹ Het financieel toezicht vanuit het Koninkrijk op de overheidsfinanciën zoals dat sinds september 2015 geldt op basis van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht² (LAft) en twee protocollen,³ wordt in het voorliggende voorstel bij rijkswet geregeld en daarmee gecontinueerd.

1.2 De Raad onderschrijft de noodzaak om te komen tot houdbare overheidsfinanciën en spreekt de hoop en verwachting uit dat met de wijziging van artikel V.12 van de Staatsregeling van Aruba (AB 1987 no. GT 1) spoedig wordt bewerkstelligd dat de houdbaarheid en duurzaamheid van de overheidsfinanciën, het beheer van alsmede het toezicht daarop constitutioneel wordt verankerd.⁴

1.3 Dat het financieel toezicht op de overheidsfinanciën hierbij een essentiële rol speelt wordt tevens onderkend. Echter, ten aanzien van het onderhavige voorstel heeft de Raad bedenkingen met betrekking tot het realiteitsgehalte van de financiële normen waar het voorstel vanuit gaat (voorgesteld artikel 15), de veronderstellingen ten aanzien van het aantrekken van geldleningen (voorgesteld artikel 16) en de criteria die gekoppeld worden aan de vervaldatum van het voorstel (voorgesteld artikel 36). In het hiernavolgende zal hier nader op ingegaan worden.

1.4 Voorgesteld artikel 15 bevat de normen aan de hand waarvan de begrotingen, de uitvoeringsgegevens van de ministeries en van de overige onderdelen van de collectieve sector getoetst zullen worden. De in de Landsbegroting opgenomen ramingen van de uitgaven en de ontvangsten moeten passen binnen de in artikel 15, eerste lid, opgenomen normen. Bij de beoordeling of aan die normen is voldaan worden de aspecten betrokken die in het tweede en derde lid van artikel 15 zijn opgesomd.

1.4.1 In het eerste lid van voorgesteld artikel 15 is een norm voor het financieringsaldo opgenomen. De toelichting stelt hierover dat de in het Protocol 2019-2021 opgenomen normen ook gelden na 2021 aangezien in het Protocol 2019-2021 is bepaald 'en verder'.⁵ Waarom onder drastisch gewijzigde omstandigheden dan die waaronder de afspraken destijds zijn gemaakt, aan deze normen wordt vastgehouden is de Raad niet duidelijk. Een jaar na de intrede van de COVID-19 crisis zijn de financieel/economische gevolgen

---

¹ MvT, p. 18.

² AB 2015 no. 39.

³ Protocol van 2 mei 2015 tussen Aruba en Nederland en het Protocol Aruba Nederland van 2019-2021 'Inkadering van het pad richting solide transparante en houdbare overheidsfinanciën van Aruba' van 22 november 2018.

⁴ De Openbare Behandeling van de ontwerp-Landsverordening tot wijziging van de Staatsregeling van Aruba (AB 1987 no. GT 1) (herziening bepalingen inzake Raad van Advies en introductie Ombudsman en duurzame overheidsfinanciën) werd op 24 februari 2021 tot nader orde geschorst.

⁵ MvT, p. 21.

van deze crisis nog nauwelijks te overzien.⁶ De Raad vraagt zich af of het onder deze omstandigheden en in dit stadium opportuun is om begrotingsnormen vast te stellen zonder een voorafgaande grondige (haalbaarheids)analyse. Geadviseerd wordt om het Centraal Plan Bureau van Nederland samen met de lokale Arubaanse counterpart(s) een haalbaarheidsanalyse te laten opstellen en deze op te nemen in de toelichting.

Voorts wijst de Raad op de mogelijke risico's voor het (economische) herstel indien deze begrotingspolitieke normen strikt toegepast worden, zonder een gedegen haalbaarheidsanalyse naar de mogelijke gevolgen. Op basis van een dergelijke analyse dienen zowel het herstelpad en de daarbij toe te passen normen vastgesteld te worden. In het eerste lid onder c van voorgesteld artikel 15 is een middellange termijn doelstelling opgenomen om de schuldquote te verlagen naar ten hoogste 50% van het Bruto Binnenlandse Product in 2039. Het beheersen c.q. verlagen van de schuldquote tot houdbare proporties komt als gevolg van de COVID-19 crisis in een ander perspectief te staan, aangezien de schuldquote van Aruba hierdoor jarenlang ver zal uitstijgen boven de kritische grenswaarde die het IMF voor de Caribische regio hanteert.⁷ In dit verband kan gesteld worden dat alleen een combinatie van jarenlang stringent begrotingsbeleid, het verlagen van de uitgaven en economische hervormingen ervoor kunnen zorgen dat de schuldquotes in versneld tempo tot houdbare proporties worden teruggebracht. Dit aspect kan ook worden meegenomen in de eerdergenoemde haalbaarheidsanalyse.

1.4.2 Op 18 december 2020 heeft de Rijksministerraad (RMR) besloten voor het begrotingsjaar 2021 in principe in te stemmen met afwijking van de norm voor het financieringssaldo zoals vervat in de LAft en het Protocol 2019-2021. De mate waarin wordt afgeweken van de normen zou mede op basis van een advies van het College Aruba financieel toezicht (CAft) worden voorgelegd en vastgesteld door de RMR van 26 februari 2021. Echter, bij brief d.d. 26 februari 2021 informeerde de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Tweede Kamer dat vanwege de grote mate van onzekerheid over de ontwikkeling van de begroting, de CAft geen raming heeft kunnen geven van de toegestane mate van afwijking. Het C(A)ft constateert bij elk van de drie landen 'een grote mate van onzekerheid over de impact van de COVID-19 crisis en het herstel van het toerisme dat in belangrijke mate het economisch herstel in 2021 bepaalt'.⁸ Op basis hiervan besloot de RMR in haar vergadering van 26 februari 2021 vooralsnog vast te houden aan de systematiek zoals gehanteerd in 2020 voor de bepaling van de toegestane afwijking voor Aruba van het financieringssaldo.

⁶ Zie ook de publicatie d.d. 8 maart 2021 van het International Monetary Fund (IMF) Kingdom of the Netherlands–Aruba: Staff Concluding Statement of the 2021 Article IV Mission.

⁷ Kleine eilanden Grote uitdagingen, Economisch Bureau Amsterdam, mei 2020.

⁸ Brief van staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, d.d. 26 februari 2021, nr. 234.

1.4.3 Gezien het feit dat er thans over veel onderliggende factoren, die de realiseerbaarheid van de normen beïnvloeden, onduidelijkheid bestaat, acht de Raad het niet wenselijk dat bij rijkswet financiële normen worden vastgelegd. Geadviseerd wordt deze normen in nader periodiek overleg tussen de landen vast te stellen waarbij de bevindingen van onder andere het CAft meegewogen kunnen worden.

1.5. In voorgesteld artikel 15, derde lid, is een aantal begrotingsregels (zie tabel 1) vastgesteld voor de allocatie van het financieringsoverschot. Deze begrotingsregels zijn erop gericht om de overheidsschuld te reduceren.⁹ Uit onderstaande tabel blijkt dat het beoogde overschot ook wordt ingezet voor financiering van investeringen via de kapitaaldienst ter stimulering van de economie. Voorts kan Aruba door de lopende inschrijving van Nederland tegen gunstigere rentetarieven geldleningen aantrekken en de door deze rentevoordelen vrijgekomen gelden gebruiken voor het doen afnemen van de schulden- en rentelast en de nominale verlaging van de staatsschuld.

Tabel 1

Begrotingsregels	Verdeling
Lager overschot dan minimale financieringsoverschot (art 15 lid 3d)	100% schuldreductie
Hoger overschot dan minimale financieringsoverschot (art 15 lid 3e)	50% schuldreductie 50% investeringen via kapitaaldienst
Vrijgekomen rentevoordelen (art 15 lid 3g)	Volledig ingezet voor afnemen schulden- en rentelast en nominale verlaging staatsschuld.
Lopende inschrijvingen via Nederlandse Staat (art 16 lid 7 a en b)	Dekking kapitaaluitgaven (niet bestemd voor herfinanciering van bestaande leningen)

1.5.1 Ingevolge voorgesteld artikel 16, zevende lid, kan inschrijving door Nederland op Arubaanse leningen slechts plaatsvinden indien deze leningen worden aangewend voor de financiering van kapitaalsuitgaven en uitdrukkelijk niet voor de aflossing en rente van bestaande door Aruba in het verleden aangegane leningen. In de toelichting wordt ervan uitgegaan dat Aruba in staat is om deze leningen uit het verleden zelfstandig op de

⁹ MvT, 22.

kapitaalsmarkt te herfinancieren.¹⁰ Het is een vaststaand feit dat er de komende jaren substantiële rente en aflossingen van bestaande leningen betaald zullen moeten worden die niet uit overschotten op de lopende rekening kunnen worden voldaan. Het is naar de mening van de Raad twijfelachtig of Aruba voldoende toegang zal hebben tot met name de internationale kapitaalsmarkt en tegen redelijke voorwaarden zal kunnen lenen. In een recent interview heeft de president van de Centrale Bank van Aruba ook haar zorgen geuit over de houdbaarheid van de Arubaanse staatsschuld.¹¹ De Raad is van mening dat de toelichting op dit punt tekort schiet en aangevuld dient te worden met een cijfermatige onderbouwing op welke wijze Aruba in staat zal zijn om deze schulden te herfinancieren, tegen welke rentetarieven en op welke wijze voldaan zal worden aan het bereiken van een maximale staatsschuld van 50% in 2039 (voorgesteld artikel 15, eerste lid, onderdeel c). Dienaangaande zouden het Centraal Plan Bureau van Nederland en de Generale Thesaurie van het Ministerie van Financiën van Nederland samen met de lokale Arubaanse counterparts een nuttige bijdrage kunnen leveren aan het volledig maken van de toelichting. Ter illustratie: een rente van 6% betekent op de huidige buitenlandse schuld van Aruba (uitgaande van Afl. 2 miljard buitenlandse schuld exclusief die aan Nederland) een jaarlijkse last van ongeveer 2,4% per jaar voor de Arubaanse economie (gebaseerd op een Bruto Binnenlands Product van Afl. 5 miljard). Als deze beschikbaar zou komen voor schuldreductie door tegen de huidige Nederlandse rente te lenen voor een vergelijkbare looptijd, dan zal het beoogde maximale staatsschuldpercentage sneller worden bereikt.

1.5.2 Onzekerheden ten aanzien van de herfinanciering van bestaande leningen inclusief de leningen die recentelijk door Nederland zijn verstrekt in het kader van de liquiditeitssteun kunnen implicaties hebben voor de tot nu toe behouden redelijke *ratings* van Aruba's kredietwaardigheid. Het naar beneden bijstellen van deze *ratings* maakt het aantrekken van financiering niet makkelijker en zal leiden tot nog hogere rentelasten voor het Land.

1.5.3 In het licht van het voorgaande acht de Raad het wenselijk dat het zevende lid van voorgesteld artikel 16 wordt heroverwogen. Indien de voorgestelde beperkingen van artikel 17, zevende lid, onderdeel b gehandhaafd worden, dan dienen deze in de toelichting van een heldere onderbouwing en haalbaarheidsanalyse te worden voorzien.

1.6 Voorgesteld artikel 36 bepaalt dat de wet vervalt op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Dat tijdstip is volgens de tekst van het voorstel het moment dat Aruba voldoet aan alle onder a tot en met e gestelde criteria. De toelichting spreekt echter van het tijdstip dat Aruba voldoet aan alle van a tot en met d gestelde criteria. Het is niet duidelijk of het hier een verschrijving betreft. Het voorstel en de toelichting dienen

---

¹⁰ MvT, p. 22.

¹¹ Artikel in de Amigoe van 18 januari 2021 'Gedeeltelijke kwijtschelding schuldhoudbaarheid'.

op dit punt met elkaar in overeenstemming te worden gebracht. Voorts geeft de toelichting geen enkel inzicht in waarom voor deze criteria gekozen is. Het is noodzakelijk dat de toelichting alsnog met een motivering terzake wordt uitgebreid.

Aangenomen wordt dat deze voorwaarden cumulatief zijn, dit blijkt echter niet op voorhand uit de voorgestelde tekst. Indien Aruba aan alle onder a tot en met e gestelde eisen dient te voldoen dan dient dit eenduidig te blijken uit de wetstekst.

De laatste alinea van de toelichting op artikel 36 roept vragen op.¹² Ten eerste lijkt het erop dat onder bepaalde voorwaarden niet aan alle criteria voldaan hoeft te worden om de RAft in 2029 te beëindigen. Dit blijkt echter niet uit de tekst van het wetsvoorstel. Het is noodzakelijk dat het voorstel en de toelichting op dit punt met elkaar in overeenstemming worden gebracht. Ten tweede is het niet duidelijk op welke situatie precies gedoeld wordt met de woorden 'in deze situatie'. Ten tweede is niet duidelijk waarom bij het voldoen aan alle gestelde voorwaarden dit een 'einde betekent aan het lenen via Nederland t.b.v. de kapitaaldienst (lopende inschrijvingen)'. Zoals in het algemeen deel van de toelichting wordt erkend, heeft in tegenstelling tot Curaçao en Sint Maarten nimmer enige schuldsanering van de Arubaanse schuld door Nederland plaatsgevonden.¹³ En in tegenstelling tot Aruba heeft de Nederlandse Staat een lopende inschrijving op leningen die uitgeschreven worden door Curaçao en Sint Maarten. Waarom bij het voldoen aan alle gestelde voorwaarden deze voordelige mogelijkheid voor Aruba wordt afgesloten is voor de Raad niet begrijpelijk en vereist een nadere onderbouwing in de toelichting.

1.7 In het advies van de Raad over de rijkswet COHO¹⁴ heeft de Raad voorgesteld om de daarin voor het COHO opgenomen taak van verscherpt financieel toezicht, weliswaar uit te voeren door het CAft, niet aldaar maar uitsluitend in de Rijkswet Aruba financieel toezicht op te nemen en deze door het CAft te laten uitvoeren. Mocht deze aanbeveling worden overgenomen dan zal het onderhavige voorstel op dit punt dienen te worden aangepast. De ratio achter deze aanbeveling is dat het besluiten tot en het uitvoeren van verscherpt financieel toezicht niet past binnen de hervormingstaak van het COHO. Daarnaast is het de Raad niet duidelijk waarom het verscherpt toezicht in het kader van het COHO nodig zou zijn naast de toezichtsbevoegdheden die in het onderhavige ontwerp worden geregeld. In het geval er geen aanpassing zou plaatsvinden dan dienen in het onderhavige voorstel toch wijzigingen doorgevoerd te worden aangezien er in het voorstel geen rapportage-mogelijkheid dan wel -verplichting naar het COHO toe opgenomen is.

---

¹² MvT, p. 34.

¹³ MvT, p. 18.

¹⁴ Zie de onderdelen 6.6 en 6.7 van advies van de Raad d.d. 3 maart 2021, kenmerk RvA 166-20.

1.8 In de toelichting wordt gesteld dat het voorstel vooruitloopt op een inventarisatie die is gemaakt van gewenste wijzigingen in de Rijkswet Financieel Toezicht Curaçao en St. Maarten (Rft) en de Landsverordening (lees: de LAft). Voor de RAft betekent dit dat dergelijke keuzes en gewenste wijzigingen zullen worden geïntroduceerd in een volgende versie van deze Rijkswet, aldus de toelichting.¹⁵ Als voorbeeld van een van deze wijzigingen wordt de bevoegdheid van het/de college(s) financieel toezicht om de landen te adviseren over de te maken beleidsmatige keuzes genoemd. De Raad vraagt zich af hoe een dergelijke uitbreiding van de bevoegdheden van het CAft, dat zich tot dusverre beperkt tot de begrotingstechnische toets van de vastgestelde normen, zich verhoudt met zijn eigen rol in het staatsbestel. De Raad toetst in zijn advies bij de Landsbegroting immers of en op welke wijze de beleidsvoornemens van de regering worden vertaald naar de gepresenteerde ramingen. Indien thans het CAft de bevoegdheid krijgt toebedeeld tot advies over beleidsmatige keuzes dan treedt er een toetsingsdoublure op hetgeen de toch al complexe begrotingsprocedure nog gecompliceerder maakt. De toelichting zou derhalve een beschouwing dienen te bevatten over de toekomstige verhouding tussen het CAft en de Raad van Advies.

1.9 Tenslotte wordt in het algemeen geconstateerd dat het informatiegehalte van de toelichting tekortschiet. In het voorgaande is dit reeds ten aanzien van enkele punten aangehaald. Bij herhaling wordt gesteld dat de regeling van de Landsverordening of de regeling van de Rft als uitgangspunt is genomen. De Raad acht dit een ernstige tekortkoming en adviseert het voorstel te voorzien van een zelfdragende toelichting (voorzien van een aparte paginanummering).

2. Voorstel van rijkswet

Voor zover hier niet reeds in het voorgaande op is ingegaan geeft het voorstel aanleiding tot de volgende opmerkingen.

2.1 In artikel van 1 van het voorstel worden een aantal relevante termen gedefinieerd. Zo wordt de term 'ontwerp-begroting' gedefinieerd als: 'een ontwerp van een landsverordening tot vaststelling van de begroting van de ministeries voor een bepaald jaar'. De Raad constateert dat deze term in het eerste lid van voorgesteld artikel 12 op onjuiste wijze wordt gehanteerd. In dit artikel wordt namelijk gesproken van: 'Onverwijld nadat een ontwerp-begroting of ontwerp-landsverordening tot wijziging van de begroting is *vastgesteld* (...)'. Dit is staatsrechtelijk onjuist. Immers de regering en de Staten stellen volgens artikel V.1 van de Staatsregeling *landsverordeningen* vast en geen ontwerp-landsverordeningen, zoals wordt voorgesteld in artikel 11. Hoewel de Raad inziet dat een rijkswet formeel gezien een hogere rangorde ten opzichte van de Staatsregeling heeft, acht de Raad het desalniettemin - uit oogpunt van

¹⁵ MvT, p. 24.

staatsrechtelijke zuiverheid - noodzakelijk dat artikel 11 op dit punt wordt aangepast en dat de term ontwerp-begroting in artikel 1 wordt geschrapt.

2.2 De Raad constateert dat in onderdeel d van het eerste lid van voorgesteld artikel 4, niet de volledige inhoud van artikel 4, eerste lid, onderdeel d, van de LAft is overgenomen. Immers is de zinsnede 'of op de lijst staan of hebben gestaan van enige politieke partij binnen het Koninkrijk der Nederlanden' weggelaten. Zonder nadere toelichting is onduidelijk wat de beweegredenen zijn geweest om dit niet over te nemen. Gezien de aard van de uit te oefenen functie acht de Raad het van belang om - ter waarborging van de onafhankelijkheid van de leden van het College - de politiek zoveel mogelijk op afstand te houden. Derhalve adviseert de Raad om de inhoud van artikel 4, eerste lid, onderdeel d, van de LAft volledig over te nemen in het voorstel.

2.3 In het eerste lid van voorgesteld artikel 8 wordt bepaald dat het College bevoegd is om eenieder inlichtingen te vragen, voor zover dit voor de uitoefening van zijn taken noodzakelijk is. De Raad leest echter in de artikelsgewijze toelichting dat deze bevoegdheid is beperkt tot de collectieve sector. Gelet hierop zou het dus niet de bedoeling kunnen zijn dat het College inlichtingen vraagt bij natuurlijke of rechtspersonen die niet vallen onder of werkzaam zijn in de collectieve sector. De Raad adviseert derhalve om de bevoegdheid zoals opgenomen in dit eerste lid te beperken tot de collectieve sector, dan wel de artikelsgewijze toelichting in overeenstemming te brengen met voorgesteld artikel 8.

Voorts bepaalt het tweede lid van voorgesteld artikel 8 dat de ministers van Aruba en de rechtspersonen, die tot de collectieve sector behoren, onverwijld alle gegevens en inlichtingen aan het College verstrekken die hij voor de uitoefening van zijn taken nodig acht. De Raad acht de aanduiding 'ministers van Aruba' te onbepaald en adviseert om de aanduiding 'de minister wie zulks aangaat' zoals voorkomende in artikel 8, tweede lid, van de LAft te gebruiken. Immers, het dient voldoende kenbaar te zijn aan wie de verplichting geregeld in het tweede lid wordt opgelegd.

2.4. Ingevolge voorgesteld artikel 18, eerste lid, zendt de minister van Financiën van Aruba uiterlijk zes weken na afloop van ieder kwartaal een uitvoeringsrapportage aan het CAft en de Staten. Daarin wordt in ieder geval informatie over het volgende opgenomen: (a) de uitputting van de begroting, (b) de daarmee samenhangende resterende verplichtingenruimte, (c) eventuele nieuwe beleidsvoornemens met financiële consequenties en (d) mee- en tegenvallers in de uitvoering van de begroting. De Raad constateert dat de woorden 'en een liquiditeitsplanning' (over eventuele

nieuwe beleidsvoornemens), zoals voorkomende in artikel 17, eerste lid van de LAft, niet zijn overgenomen en vraagt zich af wat de reden hiervoor is geweest.

De artikelsgewijze toelichting vermeldt slechts dat dit artikel afwijkt van de materie in de LAft en geënt is op de regeling in de Rft.¹⁶ Het komt de Raad voor dat de verplichting tot het verstrekken van een liquiditeitsplanning een meerwaarde vertegenwoordigt en wellicht geïndiceerd is gelet op de huidige financiële relatie met Nederland. Immers zal met behulp van de liquiditeitsplanning duidelijk worden hoe de financieringsbehoefte en het saldo van de liquide middelen zich gedurende de planningshorizon zullen ontwikkelen. Het wordt derhalve wenselijk geacht om voormelde verplichting expliciet op te nemen in voorgesteld artikel 18, eerste lid, van het voorstel.

2.5 In de voorgestelde artikelen 26, derde en vierde lid en 27, derde, vierde en zevende lid, worden verschillende artikelen uit Nederlandse wetgeving van overeenkomstige toepassing verklaard. Zo wordt in het derde lid van deze artikelen, artikel 45 van de Wet op de Raad van State genoemd; in het vierde lid van voormelde artikelen wordt dezelfde modus toegepast met betrekking tot artikelen uit de Algemene wet bestuursrecht. Het van overeenkomstige toepassing verklaren van (artikelen) uit lagere wetgeving is echter in strijd met de Aanwijzingen voor de regelgeving.¹⁷ Het zou immers ertoe kunnen leiden dat door het wijzigen van de lagere wetgeving tevens de hogere regelgeving gewijzigd wordt, hetgeen juridisch onjuist is. De Raad adviseert derhalve om verdere (procedurele) bepalingen inzake beroep in het voorstel zelf te regelen.

2.6 Voorgesteld artikel 16, twaalfde lid, geeft aan dat - op advies van het CAft - de raad van ministers van het Koninkrijk kan concluderen tot het geven van een aanwijzing met betrekking tot het onderhands aangaan van leningen. Echter wordt hier niet aangegeven aan wie bedoelde aanwijzing zal worden gegeven. Dit dient alsnog in het voorgestelde twaalfde lid van artikel 16 te worden geregeld.

Hetzelfde geldt ten aanzien van het voorgestelde zevende lid van artikel 21, indien de raad van ministers van het Koninkrijk - op advies van het CAft - tot de conclusie zou komen dat er een aanwijzing moet volgen omdat het toezicht van de minister van Financiën van Aruba, met betrekking tot het aangaan van financiële verplichtingen, steeds uitblijft dan wel niet toereikend is.

¹⁶ MvT, p. 29.

¹⁷ Zie Aanwijzing 3.27, onderdeel 3, van de Nederlandse Aanwijzingen voor de regelgeving.

2.7 Voorgesteld artikel 33 bevat voorschriften voor een evaluatie van de werking van de tot stand te brengen rijkswet. In die zin zal de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties binnen drie jaar na de inwerkingtreding van de rijkswet aan de parlementen van Aruba en Nederland een verslag dienen uit te brengen over de doeltreffendheid en de effecten van de rijkswet in de praktijk (eerste lid). Met het oog op dit verslag zal de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een evaluatiecommissie in het leven roepen, die verslag zal uitbrengen aan de raad van ministers van het Koninkrijk (tweede tot en met vijfde lid). Het verslag van deze commissie dient mede een oordeel in te houden of en zo ja, in hoeverre het Land Aruba voldoet aan de normen, genoemd in voorgesteld artikel 15 (zesde lid, onderdeel a).

De artikelsgewijze toelichting geeft aan dat aangezien de vervalbepaling (voorgesteld artikel 36) afwijkt van de Rft, de voorgestelde evaluatiebepaling eveneens afwijkt van de laatstgenoemde regeling.¹⁸ Op het eerste oog lijkt de evaluatiebepaling in het voorstel lichter vergeleken met de evaluatiebepaling in de Rft en constateert de Raad dat - in tegenstelling tot de Rft - er geen directe koppeling wordt gemaakt tussen de evaluatie en de beëindiging van het toezichtsregime. Desalniettemin is hij van oordeel dat er sprake is van een koppeling, zij het indirect. Immers is een van de voorwaarden voor beëindiging dat gedurende de laatste drie achtereenvolgende jaren aan de normen genoemd in artikel voorgesteld 15 moet zijn voldaan (zie voorgesteld artikel 36, onderdeel a). Dit houdt in dat - anders dan de toelichting¹⁹ lijkt te veronderstellen - het door de evaluatiecommissie uit te brengen verslag zou kunnen worden meegenomen in de uiteindelijke beoordeling of aan de in voorgesteld artikel 15 genoemde normen zal zijn voldaan.

Gelet op de implicaties die daaruit zouden kunnen voortvloeien, is de Raad van oordeel dat de visie van Arubaanse zijde - dat wil zeggen voordat het verslag door de evaluatiecommissie wordt uitgebracht - een noodzakelijk vereiste behoort te zijn met het oog op het hoor- en wederhoor principe. Derhalve wordt geadviseerd om in het voorgestelde artikel 33 voornoemde hoorplicht te regelen, waartoe aansluiting kan worden gezocht bij artikel 33, twaalfde lid, van de Rft, met aanpassing van de toelichting op dit punt.

---

¹⁸ MvT, p. 34.

¹⁹ Zie MvT, p. 34, t.a.v. voorgesteld artikel 36: '(...) Bij de beoordeling of wordt voldaan aan de normen, genoemd in artikel 15, kunnen de adviezen van het college en de op grond van deze wet gegeven aanwijzingen inzicht bieden in hoeverre is of wordt voldaan aan de normen, genoemd in artikel 15' (...).

3. Conclusies en eindadvies

De Raad kan zich op grond van het bovenstaande weliswaar met de doelstelling maar niet met de inhoud van het voorstel verenigen. Geadviseerd wordt dit advies, eventueel voorzien van een reactie daarop van regeringswege, bekend te stellen aan de Rijksministerraad, de Nederlandse staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties en de Staten zodat in het vervolg van het wetgevingsproces (in de fase van de opstelling van het Nader Rapport n.a.v. het advies over het wetsvoorstel van de Raad van State van het Koninkrijk en de opstelling van het verslag door de Staten) met zijn opmerkingen rekening kan worden gehouden.

De Secretaris,

De Voorzitter,

---

mr. A. Braamskamp

---

mr. F.M. d.l.S. Goedgedrag